

НАПРЯМ 1. РЕАЛІЗАЦІЯ НОРМ ПРАВА В ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-580-1-1>

ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ ПРОГАЛИН У ЗАКОНОДАВСТВІ

Зеленко Інна Павлівна

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
та державного управління
Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка
м. Кропивницький, Україна*

Наявність прогалин в законодавстві передбачає продовження наукових розвідок, не дивлячись на те, що тема доволі розроблена в українській науці. Виникнення їх до тепер пов'язують з двома групами причин – об'єктивними (зміна суспільних відносин, науково-технічний прогрес, зближення з європейським правом) та суб'єктивними (недосконалість юридичної техніки). Внаслідок прогалин у законодавстві втрачається системність законодавства, що викликає труднощі у процесі правового регулювання суспільних відносин [1, с. 80].

У юридичній енциклопедії зазначається, що «прогалинами в законодавстві є повна або часткова відсутність законодавчої регламентації певної групи суспільних відносин, що потребують правового регулювання [2, с. 148].

Науковці пропонували різні визначення прогалин у законодавстві.

Так, С. Погребняк вважає, що прогалини у законодавстві – це відсутність законодавчої регламентації певних відносин. Він зазначає, що є розширювальне тлумачення, коли ми маємо справу з обставинами, які законодавець передбачав, але не зміг висловити словами, а звужувальне тлумачення – прогалина існує у випадку, коли законодавець взагалі не передбачав такі обставини. Тому в першій ситуації суб'єкт застосування права ніби стає на точку зору, з якої законодавець дивився на обставини, які мав на увазі, а в другій – на точку зору, з якої законодавець подивився би, якщо мав би їх на увазі [3, с. 45].

А. Майданюк під прогалиною в законі розуміє повну або часткову відсутність правових норм у певному законі, які необхідні для врегулювання правовідносин [4, с. 45].

В. Тарануха зазначає, що прогалина в законодавстві – це відсутність нормативної правової регламентації конкретної групи суспільних відносин у галузі правового регулювання, які визначені головними засадами права, інакше кажучи, це відсутність норми права, що могла би врегулювати певний вид суспільних відносин, яким необхідне правове врегулювання [5, с. 17].

На думку П. Рабіновича, прогалина в законодавстві являє собою відсутність нормативно-правової регламентації певної групи суспільних відносин у сфері правового впливу, що окреслюється основними принципами права [6, с. 140].

Є. Харітонова визначає прогалини у цивільному законодавстві як неповноту у вираженні цивільного права стосовно фактів суспільного життя, котрі знаходяться у сфері цивільно-правового регулювання [7, с. 77–78].

Н. Заболотна вважає, що прогалина в цивільному законодавстві – це повна або часткова відсутність у всьому масиві чинного цивільного законодавства правової норми, необхідної для повноцінного вирішення питання, що входить до сфери правового регулювання [8, с. 71].

Відповідно до листа Міністерства юстиції «Щодо порядку застосування нормативно-правових актів у разі існування неузгодженості між підзаконними актами» прогалини в законі – це повна або часткова відсутність необхідних юридичних норм у законі [9].

Отже, прогалини у законодавстві – це вид юридичних дефектів, який являє собою повну або часткову відсутність у нормативно-правових актах норм права, необхідних для врегулювання суспільних відносин, що знаходяться у сфері правового регулювання.

Література:

1. Подковенко Т. А., Мельнічук А. С. Прогалини у законодавстві та способи їх подолання. URL: <https://surl.li/yfubqx>
2. Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. К. : Укр. енцикл., 1998. Т. 5 : П–С. 2003. 736 с.
3. Погребняк С. Прогалини в законодавстві та засоби їх подолання. *Вісник Академії правових наук України*. 2013. № 1 (72). С. 44–56.
4. Майданюк А. М. Прогалини в законодавстві та шляхи їх усунення на сучасному етапі розвитку права. *Наше право* : спеціалізоване видання. 2012. № 3. Ч. 1. С. 45–50.

5. Тарануха В. Прогалини в праві: поняття, сутність, способи їх усунення та подолання. *Юридична Україна* : щомісячний правовий часопис. 2009. № 2. С. 15–19.

6. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави : навч. посібник. Вид. 5-те, зі змінами. Київ : Атіка, 2001. 176 с.

7. Харитонов Є. Нариси теорії цивілістики (поняття та концепції) : монографія. О. : Фенікс, 2008. 346 с.

8. Заболотна Н. Я. Прогалини у цивільному законодавстві та способи їх подолання: загальнотеоретичне дослідження. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 6. С. 68–71.

9. Лист Міністерства юстиції «Щодо порядку застосування нормативно-правових актів у разі існування неузгодженості між підзаконними актами» від 30.01.2009 р. № Н-35267-18. *Офіційний веб-сайт Верховної Ради України*. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v3526323-09>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-580-1-2>

ОСОБЛИВОСТІ ВІДОМЧОЇ НОРМОТВОРЧОСТІ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Петрук Ярослав Анатолійович

аспірант

Донецький державний університет внутрішніх справ

м. Кропивницький, Україна

Відомча нормотворчість Міністерства внутрішніх справ України відіграє важливу роль в забезпеченні законності та правопорядку. Вона спрямована на створення внутрішніх нормативно-правових актів МВС України, які покликані деталізувати загальні норми права, адаптувати їх до потреб правоохоронних органів, конкретизувати чіткі алгоритми дій для службовців. Окрім того, відомча нормотворчість МВС України сприяє захисту прав і свобод громадян, адже відомчі нормативно-правові акти регулюють порядок застосування заходів примусу, проведення слідчих дій, тощо.

Вороніна І.М. зазначає, що відомча нормотворчість – це діяльність суб'єктів реалізації правоохоронної функції держави (уповноважених на те центральних органів виконавчої влади), які з метою реалізації законів України й нормативно-правових актів вищих органів державної влади в межах своїх повноважень приймають відомчі нормативно-